

Biznes i społeczeństwo- promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim

Nr 1/2019

Publikacja powstała w ramach projektu realizowanego przez Fundację Makowo pt. „Biznes i społeczeństwo- promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim”, finansowanego przez Lokalną Grupę Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”.

Wstęp

Poniższa publikacja jest pierwszą z cyklu sześciu opracowań przygotowanych w ramach projektu Fundacji Makowo pt. „Biznes i społeczeństwo- promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim”, którego głównym celem jest *Promocja idei ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej wśród 16 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 5 podmiotów (w tym 2 JST i 3 PES) z obszaru LSR do 31.07.2019.*

Dzięki prezentowanym publikacjom możliwe będzie poszerzenie grona odbiorców, którym zostaną przybliżone najważniejsze założenia ekonomii społecznej oraz przedsiębiorczości społecznej.

W pierwszej części przedstawione zostanie pojęcie ekonomii społecznej, w tym jej specyfika i założenia. Ponadto wskazane zostaną kluczowe instytucje działające na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Czym jest ekonomia społeczna?

Ekonomia społeczna jest pojęciem posiadającym wiele definicji. Jedną z powszechnie uznawanych i obowiązujących jest wersja prezentowana w Krajowym Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, która wskazuje że **ekonomia społeczna** to sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która poprzez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Owa aktywność obywatelska i społeczna charakteryzuje się posiadaniem pewnych cech wspólnych oraz zasad funkcjonowania identyfikujących różne podmioty funkcjonujące w obszarze ekonomii społecznej. Za takie zasady, wyróżniające podmioty ekonomii społecznej, uznaje się:

- nadrzędność celów społecznych nad celami ekonomicznymi;
- nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty nad kategoriami bezwzględne zysku;
- autonomiczne zarządzanie i partycypacyjny proces decyzyjny;
- prowadzenie w sposób regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne oraz ponoszeniu w związku z tą działalnością ryzyka ekonomicznego.

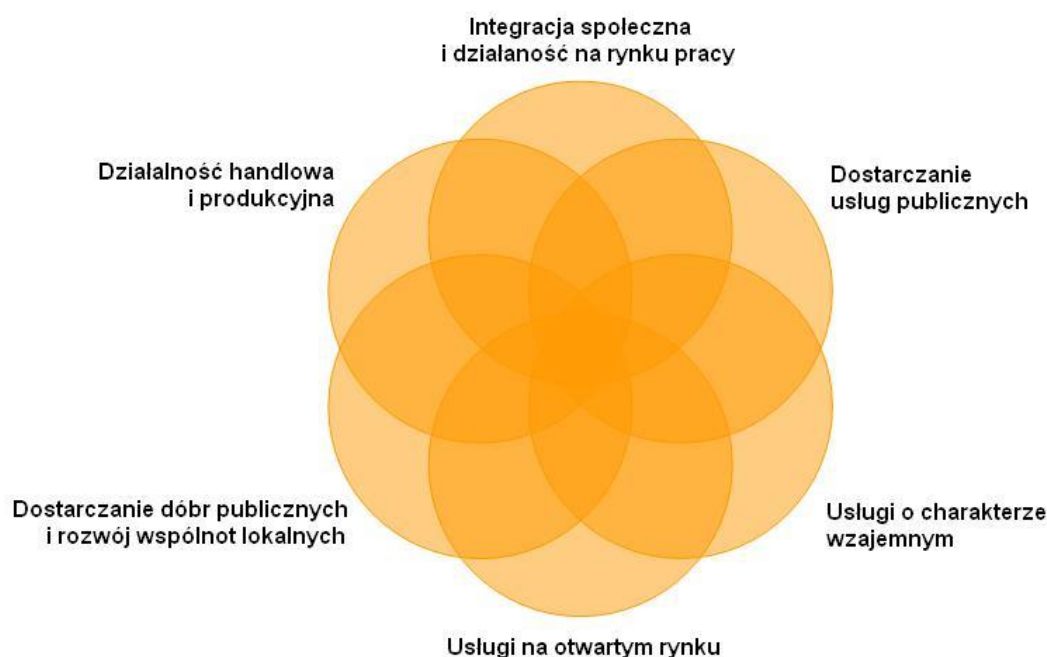
Do podmiotów najczęściej funkcjonujących w obszarze ekonomii społecznej można zaliczyć w szczególności:

- organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- koła gospodyń wiejskich;
- spółdzielnie pracy;
- podmioty ekonomii solidarnej.

Bliższe omówienie i charakterystyka podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych zostanie przedstawiona w kolejnych numerach publikacji.

Co ekonomia społeczna oznacza w praktyce?

Podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej mogą mieć różne formy i dodatkowo pełnić różnorodne funkcje. Poniżej znajduje się podział charakteryzujących je kompetencji, stanowiących swoisty przykład istnienia ekonomii społecznej od strony praktycznej. Należy jednak mieć na uwadze, że z racji ciągle stosunkowo małej skali na poziomie zarówno regionalnym jak i krajowym wiele z poniższych obszarów jest do zagospodarowania i rozwinięcia.

Integracja społeczna i działalność na rynku pracy - przykładem na tego typu działania może być działalność ekonomiczna (stwarzająca miejsca pracy) połączona z integracją społeczną osób z niepełnosprawnością ruchową lub pomagająca osadzonym w więzieniach i wychodzącym na wolność powrócić do życia w społeczeństwie.

Dostarczanie usług publicznych – w ramach realizacji usług publicznych zatrudniane są osoby defaworyzowane. W usługach publicznych należy wskazać przede wszystkim na dwie ich grupy (usługi społeczne oraz usługi techniczne) które są szczególnie ważne dla podmiotów działających w ekonomii społecznej:

1) Usługi społeczne:

- usługi edukacyjne (np. stowarzyszenie prowadzące szkołę wynajmuje komercyjnie pomieszczenia),
- działania w obszarze szeroko rozumianych usług socjalnych, (np. bezdomni początkowo

wspierani przez podmiot biorą stopniowo odpowiedzialność za prowadzenie przekazanego im we wspólne użytkowanie domu),

- usługi opiekuńcze świadczone w domu oraz w ramach instytucji opiekuńczych.

2) Usługi technicznie - mogą dotyczyć prac porządkowych związanych z mieniem publicznym np. pielęgnacja terenów zielonych, zarządzania odpadami (zbieranie, segregacja, utylizacja).

Usługi o charakterze wzajemnym - mogą to być między innymi alternatywne mechanizmy wymiany np. banki czasu (czyli wzajemne dzielenie się kompetencjami i usługami w ramach grupy osób zrzeszonych w banku) albo systemy barterowe.

Usługi na otwartym rynku – zakres usług (w tym m.in. handlowych, produkcyjnych) jest bardzo szeroki podobnie jak to ma miejsce na otwartym rynku mogą to być np. usługi gastronomiczne, budowlane, hotelarskie i wiele innych, które zyski ze swojej działalności gospodarczej przeznaczają na rzecz pożytku publicznego.

Dostarczanie dóbr publicznych i rozwój wspólnot lokalnych – przykładem działalności w tym obszarze mogą być wioski tematyczne tworzone przez wspólnotę lokalną rozwiązujące w ten sposób częste problemy społeczno-zawodowy na danym.

Jakie instytucje działają na rzecz rozwoju ekonomii społecznej?

Najważniejszym dokumentem określającym program rozwoju ekonomii społecznej w Polsce jest „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej”. W aktualizacji wydanej w 2019 roku wymienione są kluczowe instytucje odpowiedzialne za rozwój ekonomii społecznej określone na kilku poziomach w tym m.in.:

1) poziom krajowy

- a) Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego - pełni funkcję organu koordynującego polityki publiczne w zakresie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Na poziomie krajowym, zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, odpowiedzialnym za problematykę ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Minister ten w ramach swoich działań w szczególności:
- określa kierunki rozwoju w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej;
  - opracowuje, realizuje i monitoruje rządowy program rozwoju na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej;
  - koordynuje działania organów administracji rządowej oraz współpracuje z przedstawicielami samorządu terytorialnego i podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej, a także ich otoczeniem, w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej;
  - monitoruje funkcjonowanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej we współpracy z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego.
- b) Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej – wspiera Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Stanowi organ opiniodawczo-doradczy w dziedzinie ekonomii społecznej. Forum ww. Komitetu umożliwi tworzenie propozycji rozwiązań w sposób partycypacyjny, z uwzględnieniem doświadczeń i stanowisk różnych interesariuszy kształtujących warunki funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej oraz samych PES. Funkcjonowanie Komitetu przyczynia się do uzyskania społecznej i środowiskowej legitymizacji wdrażanych rozwiązań oraz zapewnienia spójności i efektywności działań w sferze publicznej w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej.

2) poziom regionalny

Samorząd województwa – do zadań samorządu w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej należy w szczególności:

- przygotowanie, realizacja i monitorowanie Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, przyjmowanego przez zarząd województwa,

uwzględniającego regionalną specyfikę i uwarunkowania, a także kierunki rozwoju ekonomii społecznej wyznaczone na szczeblu krajowym;

- uczestnictwo w konsultowaniu programów oraz innych dokumentów w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej, służące realizacji umowy partnerstwa;
- koordynowanie rozwoju usług społecznych użyteczności publicznej w województwie;
- wspieranie partnerskiej współpracy gminnych i powiatowych jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej, zwłaszcza w zakresie wspólnego programowania, realizacji i monitorowania lokalnej polityki rozwoju społecznego;
- opiniowanie, monitorowanie i ewaluacja jakości usług wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, świadczonych przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej.

a) poziom lokalny (subregionalny)

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej - podmiot lub partnerstwo posiadający akredytację (przyznawana przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla podmiotów lub partnerstw świadczących łącznie wszystkie typy usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES w związku ze spełnieniem przez nie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach AKSES), świadczący komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES w tym m.in. doradztwo, szkolenia, wsparcie finansowe na utworzenie miejsc pracy.

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego” funkcjonuje Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej TŁOK prowadzony przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK.

Źródła:

<http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225>

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, Warszawa 2019

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, Warszawa 2018